

Slovenské predsedníctvo v Bezpečnostnej rade Organizácie Spojených národov

The Slovak Presidency in the United Nations Security Council

Kristián Blaškovič

Abstract: *The United Nations Security Council (hereinafter as the “UN Security Council”) has been the central body of the system of collective security which is a philosophical counterpart of the system of balance of power. In comparison with the Council of the League of Nations we can see various differences, especially in a way that the UN Security Council can adopt measures legally binding for every state of the world. This body has not just unprecedented competencies, but what is more vital is that it has various sanctions to its disposal by which it can enforce the international law. The UN Security Council is a collective body which has both permanent and elected members. Being a member of it is a great prestige, but also a great responsibility. The Slovak Republic has been an elected member of it only once in its short history, however, it was praised for the role it played during the two year’s term. The aim of this study is to introduce the most important moments of the Slovak presidency to which, unfortunately, smaller attention is being paid than it deserves.*

Key Words: *The United Nations Security Council; Resolutions; Sanctions; Reform of the Security Sector; International Law; the Slovak Republic.*

Abstrakt: *Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov (ďalej len „Bezpečnostná rada OSN“) je centrálnym orgánom systému kolektívnej bezpečnosti, ktorý je filozofickým protikladom systému rovnováhy moci. V porovnaní s Radou Spoločnosti národov môžeme vidieť niekoľko odlišností, predovšetkým však to, že Bezpečnostná rada OSN môže prijímať opatrenia záväzné pre všetky štáty sveta. Tento orgán má nielen bezprecedentné právomoci, ale čo je dôležitejšie, je to, že má k dispozícii rôzne sankcie, ktorými môže vynucovať medzinárodné právo. Bezpečnostná rada OSN je kolektívnym orgánom, ktorý má tak stálych, ako aj volených členov. Byť jej členom je nielen veľká prestíž, ale aj veľká zodpovednosť. Slovenská republika bola nestálym členom iba raz počas svojej krátkej histórie, vyslúžila si však chválu za úlohu, ktorú zohrala počas tohto dvojročného obdobia.*

Cieľom štúdie je predstaviť čitateľom najdôležitejšie momenty slovenského predsedníctva, ktorému je, nanešťastie, venovaná menšia pozornosť, ako by si zasluhovalo.

Kľúčové slová: Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov; rezolúcie; sankcie; reforma bezpečnostného sektora; medzinárodné právo; Slovenská republika.

Úvod

Slovenská republika po prvýkrát vo svojej novodobej histórii pôsobila v Bezpečnostnej rade OSN, čo je nepochybne významný úspech slovenskej diplomacie. Nanešťastie, táto pozitívna a veľmi významná udalosť slovenskej zahraničnej politiky upadla do zabudnutia a nebola, a ani jej nie je venovaná náležitá pozornosť. Cieľom tejto štúdie je aspoň stručne priblížiť fungovanie Slovenskej republiky ako nestáleho člena Bezpečnostnej rady OSN, s dôrazom na jej predsedníctvo. Štúdia má deskriptívnu povahu a slúži len na priblíženie slovenského členstva v tomto orgáne, nie na analýzu jej zahraničnej politiky. Prvá časť štúdie sa venuje všeobecnej charakteristike Bezpečnostnej rady OSN ako jedného z hlavných orgánov Organizácie Spojených národov. Táto časť, hoci relatívne obsírna, iba zbežne predstavuje Bezpečnostnú radu OSN, nakoľko sa o nej už veľa napísalo a čitateľ si tak má možnosť kedykoľvek dohľadať ďalšie, detailnejšie informácie. Úlohou tejto časti je preto poskytnúť iba základné informácie o predmetnom orgáne, ktoré slúžia na vytvorenie obrazu o jeho podstate, funkciách a úlohe. Je preto akousi „predsieňou“ k druhej časti, ktorá sa venuje samotnému predsedníctvu Slovenskej republiky. V tejto časti budú opísané právne akty Bezpečnostnej rady OSN vydané počas jej predsedníctva, ďalej pôsobenie Slovenskej republiky v pomocných orgánoch zriadených Bezpečnostnou radou OSN, ako aj reforma bezpečnostného sektora, ktorej sa až do pôsobenia Slovenskej republiky ako predsedajúcej krajiny venovala iba okrajová pozornosť.

Bezpečnostná rada ako orgán OSN, jej zodpovednosť a zloženie

Bezpečnostná rada OSN patrí medzi najvplyvnejšie, a zároveň aj najvýznamnejšie orgány OSN. V štruktúre tejto organizácie má nepochybne najdôležitejšie postavenie, čo je dané nielen agendou, ktorú rieši, ale predovšetkým bezprecedentnými právomocami. Práve z vyššie uvedených dôvodov môžeme povedať, že má v oblasti zachovania medzinárodného mieru a bezpečnosti takmer monopolné postavenie.

Toto výsadné postavenie a primát vo vzťahu k ostatným orgánom OSN je možné dedukovať z viacerých ustanovení Charty OSN, ako aj z komparácie medzi Bezpečnostnou radou OSN a Valným zhromaždením OSN. Predovšetkým podľa článku 24 má Bezpečnostná rada hlavnú zodpovednosť za zachovanie medzinárodného mieru a bezpečnosti, čím je jasne daná jej kompetencia. Túto zodpovednosť členské štáty zverili Bezpečnostnej rade, a nie Valnému zhromaždeniu, ktoré len „môže študovať všeobecné zásady spolupráce pre zachovanie medzinárodného mieru a bezpečnosti“, ale nemôže o nich robiť záväzné rozhodnutia.¹ Tým sú jasne dané odlišujúce znaky oboch orgánov. Ďalší limitujúci faktor v neprospech Valného zhromaždenia je zakotvený v článku 12 Charty OSN. Valné zhromaždenie síce môže robiť svojim členom a ostatným orgánom OSN odporúčania o otázkach a veciach patriacich do rámca Charty OSN, ale nemôže tak urobiť vo vzťahu k situácii, ktorou sa Bezpečnostná rada práve zaoberá, s výnimkou prípadu, ak o to sama Bezpečnostná rada požiada. Toto ustanovenie zabezpečilo, že do jej rozhodovacej činnosti nemôže Valné zhromaždenie zasahovať. To, akou situáciou sa Bezpečnostná rada práve zaoberá, determinuje ona sama, keď to o určitej situácii vyhlási.² Zároveň je potrebné dodať, že je jediným orgánom na svete, ktorý je oprávnený záväzne rozhodovať o donucovacích opatreniach s použitím ozbrojenej sily,³ a štáty sveta sa vstupom do OSN zaviazali, že jej rozhodnutia vykonajú a podriadia sa im.⁴ Uvedenú bezprecedentnú právomoc najviac odôvodňuje zlyhanie Spoločnosti národov – predchodkyne OSN, ktorá nemala právomoc záväzne rozhodovať o donucovacích opatreniach, a tak ani nedokázala efektívne reagovať na krízy. Uvedenú právomoc autoritatívne rozhodovať o právach a (predovšetkým) povinnostiach štátov je preto potrebné vidieť v potrebe vyhnúť sa novému globálnemu konfliktu, alebo, ako to Charta OSN vo svojej preambule vzletnejšie opisuje, „ochrániť budúce pokolenia pred metlou vojny“. Tým sa nepriamo dostávame k procesu kreovania OSN.

¹ Článok 10 *Charty Organizácie Spojených národov*.

² Obvykle to Bezpečnostná rada deklaruje na konci rezolúcie slovami: *Decides to be seized of the matter*. Dôležitejšie ako uvedené samotné formálne konštatovanie je, aby sa daná situácia nachádzala v jej agende. Pokiaľ je odtiaľ vyčiarknutá, znamená to, že sa ňou Bezpečnostná rada viac nezaoberá, a teda v tejto veci môže Valné zhromaždenie OSN robiť odporúčania.

³ Uvedené oprávnenie sa nachádza v článku 42 *Charty Organizácie Spojených národov*.

⁴ Článok 25 *Charty Organizácie Spojených národov*: „Členovia Organizácie súhlasia, že príjmu a vykonajú rozhodnutia Bezpečnostnej rady podľa tejto Charty.“

Ako je dobre známe, počiatky OSN boli položené ešte vo vojnovom období,⁵ a preto aj celková štruktúra, spôsob fungovania, ale predovšetkým stále členstvo v Bezpečnostnej rade odzrkadľuje toto obdobie. Tento orgán môžeme nepochybne označiť za základný kameň systému globálnej/kolektívnej bezpečnosti, ktorý je veľmi často vnímaný ako protiklad systému rovnováhy síl. Rovnováha síl totiž ako základ bezpečnosti predpokladá vzájomne sa vyvažujúce aliancie, kde sú vzájomné vzťahy založené na odstránení potenciálneho agresora (konkurujúcej aliancie) vojenskými kapacitami aliancie. Jadrom vzájomných vzťahov sa tak stáva vzájomné odstrašovanie a vyvažovanie síl protivníka. Na rozdiel od toho, kolektívna bezpečnosť nepozná aliancie, ani súperenie či vyvažovanie. Existuje jediný systém, v ktorom sú členovia zodpovední za bezpečnosť všetkých ostatných. Ak teda dôjde k agresii voči niektorému členovi systému, všetci ostatní sú povinní mu prísť na pomoc a uplatniť sankcie, ktoré zaviedol centrálny donucovací orgán – v tomto prípade Bezpečnostná rada. Zároveň je potrebné dodať, že mierové riešenie sporov je v prípade kolektívnej bezpečnosti povinnosťou (normou), kým v prípade systému rovnováhy síl nič také neexistuje. Okamžite, ako dôjde k porušeniu rovnováhy síl, totiž silnejšia aliancia zaútočí na slabšiu, aby svojho rivala úplne eliminovala.⁶ Klasickým príkladom kolektívnej bezpečnosti sa stala OSN, príkladom systému rovnováhy síl zase európske usporiadanie pred prvou svetovou vojnou (a do určitej miery aj v medzivojnovom období).

Bezpečnostná rada OSN, ako je dobre známe, nie je monokratický, ale zborový orgán. V otázke jej členstva existujú dve kategórie – stále a ne-

---

⁵ Z dokumentov, ktoré dláždili cestu OSN, je nevyhnutne potrebné spomenúť Atlantickú chartu, v ktorej sa signatárske štáty zriekli územných nárokov voči iným národom, zakotvili slobodu zvoliť si vlastnú formu vlády, slobodný prístup k surovinám a obchodu a spoluprácu štátov. Atlantic Charter. In: *Lillian Goldman Law Library* [online]. 2015 [cit. 2015-05-05]. Dostupné na: <http://avalon.law.yale.edu/wwii/atlantic.asp>. Z ďalších dokumentov je potrebné spomenúť Deklaráciu Spojených národov, ktorá sa týkala vojnových cieľov; významná je ale v tom, že sa v nej po prvýkrát objavil pojem, ktorý sa neskôr stal názvom OSN. Bližšie pozri A Decade of American Foreign Policy 1941 – 1949: Declaration by the United Nations, January 1, 1942. In: *Lillian Goldman Law Library* [online]. 2015 [cit. 2015-05-05]. Dostupné na: http://avalon.law.yale.edu/20th_century/decade03.asp. Zo zakladajúcich konferencií je nevyhnutné spomenúť Dumbarton Oaks, Jaltu a San Francisco, bližšie však v tejto štúdii analyzované nebudú. Bližšie pozri Dumbarton Oaks and Yalta. In: *History of the United Nations* [online]. 2015 [cit. 2015-05-05]. Dostupné na: http://www.un.org/en/aboutun/history/dumbarton_yalta.shtml.

⁶ K filozofickým konceptom týkajúcim sa rovnováhy síl a kolektívnej bezpečnosti bližšie pozri IR Paradigms, Approaches and Theories. In: *IR Theory* [online]. 2015-04-03 [cit. 2015-05-05]. Dostupné na: <http://www.irtheory.com/know.htm>.

stále (volené). Medzi nimi však existujú zásadné rozdiely; na tomto mieste stačí uviesť porušenie suverénnej rovnosti medzi stálymi a volenými členmi, čo sa prejavuje najmä v tom, že stáli členovia disponujú právom veta. Členstvo jednotlivých štátov tak pri vzájomnej komparácii vykazuje rozdielnu kvalitu.

Stáli členovia Bezpečnostnej rady sú víťazné mocnosti z druhej svetovej vojny (USA, Rusko, Veľká Británia, Francúzsko a Čína), v súčasnosti však už takéto zloženie nezodpovedá prevažujúcim mocenským pomeroch v systéme medzinárodných vzťahov. Pôvodným zdrojom ich legitimacy bola totiž vojenská sila, ktorou disponovali pred sedemdesiatimi rokmi, ale zmena vojenského potenciálu niektorých stálych členov neprirodila zmenu aj v zastúpení, čo je často zdrojom kritiky a krízy jej legitimacy. Stáli členovia majú vo vzťahu k voleným členom privilegované postavenie, čo súvisí nielen s tým, že ich členstvo nezávisí na voľbe vo Valnom zhromaždení OSN, ale navyše im prislúcha aj výsadné právo veta, ktorého dôsledky budú spomenuté nižšie. V zásade preto môžeme konštatovať, že Bezpečnostná rada funguje efektívne len v podmienkach veľmocenskej kooperácie stálych členov, teda za podmienky, že ani jeden z nich nevetuje predložený návrh. Takáto situácia spravidla nastáva vtedy, keď predkladaná rezolúcia nezasahuje do oprávnených záujmov stálych členov, respektíve ich spojencov.

Desiati nestáli členovia sú volení Valným zhromaždením dvojtretinovou väčšinou na obdobie dvoch rokov, a to takým spôsobom, že každý rok je volených päť štátov na základe regionálneho kľúča – z tzv. regionálnych skupín.⁷ Africkej a ázijskej regionálnej skupine patrí spolu päť kresiel v Bezpečnostnej rade, pričom v párných rokoch sú za Afriku zvolené dva štáty a v nepárných rokoch tri štáty. Východoeurópskej regionálnej skupine patrí vždy jedno kreslo nestáleho člena. Juhoamerickú a karibskú regionálnu skupinu zastupujú dvaja nestáli členovia. Regionálnu skupinu západoeurópskych a ostatných štátov zastupujú dvaja ne-

---

⁷ Slovenská republika patrí do tzv. Východoeurópskej regionálnej skupiny (VERS). Pokiaľ určitá krajina získa v rámci svojej regionálnej skupiny podporu väčšiny ostatných štátov z daného regiónu, takéhoto kandidáta označujeme za „endorsovaného“ a obvykle je tento fakt „endorsovania“ rešpektovaný ostatnými členmi vo Valnom zhromaždení, ktoré daný štát zvolí bez väčších problémov. Pokiaľ však na jedno miesto kandiduje viac krajín v rámci jednej regionálnej skupiny a ani jedna z nich nie je endorsováná (nezíska jednoznačnú podporu vo svojej regionálnej skupine), voľby môžu byť zložitejšie, nakoľko sa hlasy v rámci Valného zhromaždenia môžu „rozplynúť“ medzi viacerých kandidátov, alebo sa zvolí štát, ktorý má z regionálnej skupiny najväčší potenciál. Takýmto spôsobom Ukrajina prebehla Slovenskú republiku na poste nestáleho člena v rokoch 2000 – 2001.

stáli členovia. Uvedené počty boli stanovené po rozšírení Bezpečnostnej rady rezolúciou Valného zhromaždenia zo dňa 17. decembra 1963.⁸

Takýmto spôsobom sa zabezpečuje funkčná obmena členskej základne, ale nenarúša sa akcieschopnosť. Z pohľadu procedurálnych otázok patria nestálym členom v zásade tie isté práva ako stálym členom. Vyššie spomenutý kvalitatívny rozdiel je v tom, že ani jeden z nestálych členov nemá individuálne právo veta, prislúcha im však ako skupine tzv. kolektívne veto (pozri nižšie).

Každý mesiac predsedá Bezpečnostnej rade iný člen (nezávisle od toho, či je stály alebo nestály), a to v poradí podľa anglického abecedného poriadku. Predseda stojí na čele Bezpečnostnej rady, zabezpečuje jej chod a reprezentuje ju navonok. Predovšetkým však zvoláva a riadi jej zasadnutia, schvaľuje program schôdze predkladaný Generálnym tajomníkom OSN a udeľuje slovo stálym členom, nestálym členom a pozvaným štátom v poradí, v akom sa prihlásili do rozpravy. Rovnako tak rozhoduje o prerušení alebo ukončení jej zasadnutia. Popri týchto úlohách však predseda vykonáva aj „neoficiálne“ funkcie – organizuje individuálne alebo kolektívne konzultácie, nariaďuje publikáciu rozhodnutí Bezpečnostnej rady alebo v menej závažných prípadoch o nich len ústne oboznamuje členské štáty OSN.⁹

Hlasovanie v Bezpečnostnej rade a jej kvázi-judiciálne a kvázi-legislatívne funkcie

Ešte predtým, ako pristúpime k definovaniu kvázi-judiciálnych a kvázi-legislatívnych právomocí Bezpečnostnej rady, je potrebné vysvetliť hlasovací mechanizmus. Od hlasovania sa totiž odvíja charakter dokumentu, ktorý môže Bezpečnostná rada prijať, čo v konečnom dôsledku ovplyvňuje aj výkon vyššie menovaných právomocí. V tejto súvislosti sú kľúčové znenia uvedené v čl. 27 ods. 2 a 3 Charty OSN, ktoré definujú hlasovanie a ktoré rozlišujú medzi procedurálnymi a ostatnými otázkami. Za procedurálne, ako už aj z názvu vyplýva, je možné označiť všetky tie otázky, ktoré sa týkajú priebehu rokovania pred Bezpečnostnou radou. Najčastejšou procedurálnou otázkou je prizvanie nejakého štátu na jej rokova-

⁸ *Question of Equitable Representation on the Security Council and the Economic and Social Council No. 1991 (XVIII)* [1963-12-17]. United Nations General Assembly, UN Doc. A/RES/1991.

⁹ *Provisional Rules of Procedure of the Security Council* [1982-12-21]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/96/Rev. 7, kapitoly IV a VI.

nie, čo sa využíva v prípadoch, ak Bezpečnostná rada rokuje napríklad o konfliktnej situácii medzi dvoma štátmi, ktorá má potenciál ohroziť medzinárodný mier a bezpečnosť, a členovia chcú počuť názor oboch zainteresovaných krajín. Medzi iné procedurálne otázky patria napríklad zvolávanie zasadnutí Bezpečnostnej rady, poradie prerokovaných bodov v agende, prerušenie a odročenie zasadnutia a iné.¹⁰ Keďže procedurálne otázky sú svojou povahou menej závažného charakteru (v porovnaní s tzv. ostatnými otázkami), stáli členovia tu nedisponujú právom veta. Vyplýva to zo znenia čl. 27 ods. 2 Charty OSN.¹¹ To v praxi znamená, že ak by aj ktorýkoľvek zo stálych členov nesúhlasil s predloženým návrhom (napríklad na účasť iného štátu na zasadnutí Bezpečnostnej rady), nemôže mu zabrániť v prípade, ak tento návrh má podporu ktorýchkoľvek deviatich členov. Môže teda dôjsť k prehlasovaniu nesúhlasiaceho (nielen) stáleho člena.

Naproti tomu, tzv. ostatné otázky¹² patria medzi tie vážnejšie, ktoré sa určitým spôsobom dotýkajú zachovania medzinárodného mieru a bezpečnosti. Výnimkou je iba tajné hlasovanie o kandidátovi na post Generálneho tajomníka OSN a o kandidátskej krajine na členstvo v OSN, vo všetkých ostatných prípadoch sú to otázky týkajúce sa kapitoly VII Charty OSN (označenie určitej situácie za ohrozenie, porušenie mieru alebo útočný čin, zavedenie nejakej formy sankcie, otázky týkajúce sa rozmiestnenia mierových misií OSN, atď.). V uvedených otázkach je možné, v prípade nesúhlasu stáleho člena s návrhom, aplikovať právo veta.¹³ Tomuto inštitútu hovoríme individuálne veto, nakoľko patrí jednotlivým stálym členom.

Práve veto je najproblematickejším bodom fungovania celej Bezpečnostnej rady. Pôvodne bolo konštruované ako prostriedok na zabránenie prehlasovania stáleho člena, neskôr sa však z tohto práva stal nástroj skutočnej „reálpolitiky“. Umožňuje totiž stálemu členovi, ktorý porušil medzinárodné právo, uniknúť medzinárodnému donúteniu. Z uvedeného dôvodu sa napríklad vojny vo Vietname, Čechensku alebo Iraku nikdy ne-

---

¹⁰ Bližšie pozri napríklad BAILEY, S. D. a S. DAWES. *The Procedure of the UN Security Council*. 3rd ed. Oxford: Clarendon Press, 1998. 689 s. ISBN 0-19-828073-4.

¹¹ Článok 27 ods. 2 *Charty Organizácie Spojených národov*: „O procedurálnych otázkach rozhoduje Bezpečnostná rada kladnými hlasmi deviatich členov.“

¹² V odbornej literatúre označované aj ako podstatné alebo meritórne otázky.

¹³ Článok 27 ods. 3 *Charty Organizácie Spojených národov*: „O všetkých ostatných veciach rozhoduje Bezpečnostná rada kladnými hlasmi deviatich členov vrátane hlasov všetkých stálych členov.“

dostali do agendy Bezpečnostnej rady. Na druhej strane sa tento nástroj zneužíva aj v prospech štátov, ktoré predstavujú „klientelu“ stálych členov.¹⁴ Najnovším príkladom takéhoto zlyhania kolektívneho donútenia je príklad Sýrie, v ktorej sa už od roku 2011 masovo porušujú ľudské práva civilného obyvateľstva a Bezpečnostná rada v dôsledku veta Číny (člen preferuje politické riešenie situácie) a Ruska (člen je najväčší dodávateľ zbraní pre Sýriu) nedokáže efektívne zasiahnuť.¹⁵ Ako uvedené príklady ukazujú, v jej činnosti sa z politických dôvodov uplatňuje selektívny prístup.

Uplatnenie práva veta však nemusí mať nutne negatívny výsledok. V skutočnosti môže slúžiť na ochranu systému kolektívnej bezpečnosti proti zneužitiu. Keď sa v rokoch 2002 a 2003 snažil George Bush o splnomocnenie na vykonanie invázie do Iraku, Francúzsko pohrozilo, že ak sa daná otázka dostane na rokovanie Bezpečnostnej rady, bude ju nekompromisne vetovať. Keďže situácia bola v dôsledku toho nepriechná, USA vykonali inváziu aj bez takéhoto splnomocnenia, čím sa však celá operácia stala nelegálnou.

Popri individuálnom vete existuje aj tzv. kolektívne veto, ktoré patrí nestálym členom ako zboru. To v praxi znamená, že návrh rezolúcie musí popri všetkých stálych členoch získať podporu aspoň štyroch nestálych členov, v opačnom prípade totiž nie je možné rezolúciu prijať. Tým sa nestáli členovia hypoteticky stávajú „jazýčkom“ na váhach; v praxi sa však nestáva, aby návrh získal podporu stálych členov, ale nestálych nie.

Samozrejme, pokiaľ členovia súhlasia s návrhom, môžu hlasovať za, uvedené konštatovanie asi nepotrebuje bližší komentár. Popri uvedených možnostiach hlasovania je potrebné spomenúť ešte zdržanie sa hlasovania a neúčast' na hlasovaní. V zásade o oboch platí, že nebránia prijatiu návrhu, pokiaľ návrh získa podporu dostatočného počtu (teda deviatich) ďalších členov Bezpečnostnej rady. Ak sa niektorý zo stálych členov zdrží hlasovania, znamená to, že jeho zástupca je fyzicky prítomný v rokovacej sále a má určité výhrady voči predloženému návrhu, ale z rôznych dôvodov nepovažuje za potrebné vetovať ho. Neúčast' na hlasovaní sa odlišuje v tom, že predstaviteľ daného stáleho člena nie je vôbec fyzicky prítomný na zasadnutí. Opäť, ako v prvom prípade, jeho neprítomnosť nemá vplyv

¹⁴ SEIDL-HOHENVELDERN, I. *Mezinárodní právo veřejné*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2006, s. 336. ISBN 80-7357-178-1.

¹⁵ Bližšie pozri *Meeting No. 6810* [Middle East – Syria] [2012-07-19]. Zasadnutie Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/PV.6810.

na konečný výsledok hlasovania, nakoľko sa vychádza z predpokladu, že ak by ho chcel vetovať, aktívne by proti návrhu vystúpil. Neúčast' na hlasovaní sa vyvinula v prvých rokoch studenej vojny, keď Sovietsky zväz uplatňoval tzv. politiku prázdnej stoličky. Bola to forma protestu proti tomu, že kreslo Číny bolo obsadené reprezentantom bývalého režimu Kuomintang, ktorý bol v Pekingu zvrhnutý Mao Ce-tungom a následne sa uchýlil na ostrov Taiwan. Za uvedenej situácie došlo k invázii Severnej Kórey do Južnej Kórey, ktorou sa začala tzv. Kórejská vojna (1950 – 1953). Ozbrojený zásah proti agresorovi bol schválený v Bezpečnostnej rade len na základe toho, že reprezentant Sovietskeho zväzu nebol na hlasovaní prítomný (ak by tam v čase hlasovania bol, nepochybne by návrh vetoval), a žiadny iný stály člen nehlasoval proti (rezolúcia odporúčala štátom poskytnúť Južnej Kórei pomoc nevyhnutnú na odrazenie útoku a obnovenie medzinárodného mieru a bezpečnosti).¹⁶ Po návrate sovietskeho predstaviteľa, ktorý sa neúspešne snažil o zrušenie rezolúcie poukazovaním na jej údajnú nelegálnosť, sa debata o kórejskej vojne presunula do Valného zhromaždenia.

Po opise hlasovacieho mechanizmu sa dostávame k definovaniu právomocí uvedených v nadpise tejto časti. Kvázi-judiciálna právomoc Bezpečnostnej rady sa prejavuje v ustanovení článku 39 Charty OSN. Bezpečnostná rada totiž sama autonómne konštatuje, či došlo k ohrozeniu mieru, porušeniu mieru alebo útočnému činu, pričom toto konštatovanie nesie so sebou ďalšie (aj právne) následky. Konštatovanie o tom, že došlo k porušeniu medzinárodného práva,¹⁷ vyvoláva možnosť uplatniť donútenie vo forme nevojenských sankcií (článok 41 Charty OSN) alebo opatrení s použitím ozbrojenej sily (článok 42 Charty OSN). Uvedené rozhodnutia majú veľkú mieru autority, ktorá vyvoláva vnútorný i vonkajší tlak v záujme ich dodržiavania.¹⁸ Schválenie Bezpečnostnej rady týkajúce sa nasadenia ozbrojenej sily podľa článku 42 Charty (s výnimkou sebaobra-

---

¹⁶ Rezolúcia č. 83 (1950) [Resolution of 27 June 1950]. Uvedenú rezolúciu je však potrebné čítať v spätosti s predošlou rezolúciou č. 82 (1950), prijatou dňa 25. júna 1950. *Resolution No. 83 (1950)* [Complaint of Aggression upon the Republic of Korea] [1950-06-27]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/83 (1950); a *Resolution No. 82 (1950)* [Complaint of Aggression upon the Republic of Korea] [1950-06-25]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/82 (1950).

¹⁷ Na vznik zodpovednosti porušiteľa má toto konštatovanie iba deklaratórnu povahu.

¹⁸ SCHACHTER, O. The Quasi-Judicial Role of the Security Council and the General Assembly. *American Journal of International Law*. 1964, vol. 58, no. 4, s. 963. ISSN 0002-9300.

ny) sa stáva tým formálnym úkonom, ktorý znamená predel medzi legalitou a protiprávnosťou.

S kvázi-judiciálnou právomocou je úzko spojená aj kvázi-legislatívna právomoc, ktorá dáva Bezpečnostnej rade autoritu prijímať právne záväzné rozhodnutia, ktoré sú prameňom medzinárodného práva. Bezpečnostná rada totiž prijímaním svojich rozhodnutí v podobe rezolúcií podľa kapitoly VII Charty OSN (teda sankcií) môže konstituovať nový právny stav, ktorý v extrémnych prípadoch môže byť dokonca stavom vojny.¹⁹ Uplatňovaním princípov Charty OSN teda môže vytvoriť nové pravidlo osobitného charakteru. To platí aj v prípade, ak sa toto pravidlo aplikuje iba na špecifický prípad a nemá charakter precedensu.²⁰ Bezpečnostná rada sama na základe svojej rezolúcie ustanovila napríklad hranicu medzi Kuvajtom a Irakom v roku 1991²¹ alebo vytvorila trestné tribunály.²² V zásade teda môžeme povedať, že prameňom práva sú rezolúcie, ktorými Bezpečnostná rada reaguje na konkrétny protiprávny stav (ktorým sankcionuje určitú krajinu), ale aj tzv. právotvorné rezolúcie. Tie sa od predošlej kategórie odlišujú v tom, že nie sú výslovne namierené proti konkrétne špecifikovanému subjektu, ale vo všeobecnej miere definujú určité povinnosti všetkých štátov sveta.²³ To, že Bezpečnostná rada môže vo vzťahu k subjektom medzinárodného práva vystupovať v úlohe normotvorcu, vyplýva z jej špecifických úloh – dohliada na udržanie medzinárodného mieru a bezpečnosti. Pre medzinárodné organizácie a orgány je však skôr výnimkou, aby boli ich jednostranné akty prameňom práva.

¹⁹ Keď' uplatňuje donútenie na základe článku 42 *Charty Organizácie Spojených národov*.

²⁰ SCHACHTER, O. The Quasi-Judicial Role of the Security Council and the General Assembly. *American Journal of International Law*. 1964, vol. 58, no. 4, s. 964. ISSN 0002-9300.

²¹ *Resolution No. 687 (1991)* [Iraq – Kuwait] [1991-04-03]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/687 (1991).

²² *Resolution No. 827 (1993)* [International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia (ICTY)] [1993-05-25]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/827 (1993) pre ICTY a *Resolution No. 955 (1994)* [on Establishment of an International Tribunal and Adoption of the Statute of the Tribunal] [1994-11-08]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/955 (1994) pre ICTR.

²³ Vhodným príkladom takejto právotvornej rezolúcie Bezpečnostnej rady je S/RES/1373 (2001), ktorá bola prijatá na základe kapitoly VII Charty OSN a ktorá jednostranne ustanovila povinnosti štátov v boji proti terorizmu (nie proti konkrétnej teroristickej skupine, ale celkovo proti fenoménu terorizmu). Išlo predovšetkým o zabránenie financovania a akejkolvek inej pomoci týmto entitám. *Resolution No. 1373 (2001)* [on Threats to International Peace and Security Caused by Terrorist Acts] [2001-09-28]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1373 (2001).

Bezpečnostná rada však patrí do úzkej skupiny špecifických normotvorcov.

Bezpečnostná rada ako donucovací orgán

Právomoc Bezpečnostnej rady týkajúca sa zachovania medzinárodného mieru a bezpečnosti je okrem čl. 24 ods. 1 Charty OSN spojená aj s kogentnou normou medzinárodného práva, menovite s čl. 2 ods. 4 Charty OSN, zakotvujúcou zákaz hrozby silou a použitia sily.²⁴ Bezpečnostná rada sa stala, jednoducho povedané, strážkyňou uvedenej základnej zásady medzinárodného práva, pričom v prípade, ak dôjde k jej porušeniu, môže Bezpečnostná rada reagovať rôznymi sankčnými prostriedkami. Z jej centrálnej úlohy v systéme kolektívnej bezpečnosti totiž vyplýva, že iba ona je oprávnená:

- a) rozhodovať o tom, či došlo k ohrozeniu mieru, jeho porušeniu alebo útočnému činu;²⁵
- b) eventuálne takéto činy potlačiť, v prípade potreby aj ozbrojenou silou.²⁶

Ešte predtým, ako pristúpime k samotnému donucovaciemu mechanizmu, žiada sa viac uviesť o spomenutej zásade. Bezpečnostná rada je orgánom, v ktorom sa centralizuje rozhodovanie o legálnom použití ozbrojenej sily. Ozbrojené akcie, ktoré môže nariadiť podľa článku 42 Charty OSN, sú výnimkou z vyššie uvedeného zákazu. Druhou výnimkou je výkon práva na sebaobranu,²⁷ ale Bezpečnostná rada má dosah aj na toto prirodzené právo štátov, nakoľko obeť takéhoto útoku má povinnosť informovať ju o tom, že došlo k jeho napadnutiu.²⁸ Uvedená povinnosť má svoj význam z toho dôvodu, že Bezpečnostná rada následne mô-

---

²⁴ Článok 2 ods. 4 *Charty Organizácie Spojených národov*: „Všetci členovia Organizácie Spojených národov sa vystríhajú vo svojich medzinárodných stykoch hrozby silou alebo použitia sily proti územnej celistvosti alebo politickej nezávislosti každého štátu, ako aj každého iného spôsobu nezlučiteľného s cieľmi Organizácie Spojených národov.“

²⁵ Článok 39 *Charty Organizácie Spojených národov*.

²⁶ Článok 42 *Charty Organizácie Spojených národov*.

²⁷ Článok 51 *Charty Organizácie Spojených národov*.

²⁸ Túto oznamovaciu povinnosť štáty berú vážne a hlásia Bezpečnostnej rade každú situáciu, ktorá by mohla byť útočným činom. Prelomovým sa v tejto súvislosti stal jeden z rozsudkov MSD, podľa ktorého „nepredloženie správy môže byť jeden z faktorov naznačujúcich, či bol dotknutý štát presvedčený, že koná v sebaobrane.“ *Case Concerning Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua v. United States of America)* [1986-06-27]. Judgement of the Court of Justice of the European Union, 1986, General List No. 70, ods. 200.

že rozhodnúť o adekvátnych opatreniach zameraných na zachovanie medzinárodného mieru a bezpečnosti. Akékoľvek vojenské akcie štátov mimo rámca rozhodnutí Bezpečnostnej rady alebo práva sebaobrany (teda s výnimkou článkov 42 a 51 Charty OSN) sú preto v medzinárodnom práve zakázané, a teda aj nelegálne.

Svojím charakterom pôsobí Bezpečnostná rada v medzinárodných vzťahoch ako „globálny policajt“, jej rozhodnutiam sa musia všetky štáty sveta podriaďovať, rešpektovať ich a vykonať. Tieto rozhodnutia však iba vo výnimočných prípadoch majú charakter ozbrojeného zásahu. Vo väčšine prípadov reaguje na porušenie medzinárodného práva zavedením rôznych foriem sankčných opatrení bez použitia ozbrojenej sily (na základe článku 41 Charty OSN), no môže sa vyskytnúť aj situácia, že v dôsledku jej selektívneho prístupu nereaguje na určité hrozby vôbec.

Do kategórie donucovacích opatrení bez použitia sily (článok 41 Charty OSN) patria rôzne hospodárske a diplomatické sankcie. V pozadí týchto sankcií sa nachádza filozofia, podľa ktorej ak je donucovaný štát odrezaný od dôležitých surovín, zruinuje to jeho hospodárstvo a sám sa zriekne protiprávneho konania aj bez toho, aby bolo potrebné použiť ozbrojenú silu. Najčastejšie aplikovanou nevojenskou sankciou je zbrojné embargo, o ktorom je však potrebné poznamenať, že nemusí mať nutne sankčný charakter. Stretávame sa totiž aj s prípadmi, keď boli takéto sankcie zavedené proti určitému štátu iba z preventívnych dôvodov, aby sa predišlo predĺžovaniu konfliktu v určitej krajine (napríklad, ak tam vypukla občianska vojna a Bezpečnostná rada sa zdráhala ktorúkoľvek stranu označiť za zodpovednú za ohrozenie alebo porušenie medzinárodného mieru). Okrem uvedenej formy sankcie sa často stretávame aj s formami iných donucovacích opatrení obchodného charakteru, napríklad s embargom na dovoz ropy a ropných produktov, rôznych kovov alebo iných surovín.

Diplomatické sankcie sa uplatňujú pomerne zriedka, a keďže by nemali príliš veľký dopad na politiku donucovanej krajiny, uplatňujú sa obvykle spolu s inými hospodárskymi sankciami. Ako príklad diplomatických sankcií je možné uviesť sankcie proti Líbyi, v ktorých Bezpečnostná rada vyzvala členské štáty OSN na zníženie počtu diplomatických pracovníkov na líbyjských zastupiteľských úradoch a na kontrolovanie pohybu zostávajúceho personálu.²⁹

---

²⁹ Resolution No. 748 (1992) [Libyan Arab Jamahiriya] [1992-03-31]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/748 (1992).

V poslednom období sme svedkami toho, že pod vplyvom negatívnych dopadov na civilné obyvateľstvo, ktoré trpelo v dôsledku medzinárodných sankcií aj perzekúcií zo strany vlastnej vlády, rozhoduje Bezpečnostná rada o zavedení modernejších foriem sankcií – tzv. smart sanctions. Sú to sankcie, ktoré majú priamy dopad hlavne na vybraných, predovšetkým politických predstaviteľov daného štátu, ale nie plošne na celé civilné obyvateľstvo. Medzi najčastejšie formy smart sanctions patria zákaz letov vybraných osôb či zmrazenie ich zahraničných účtov,³⁰ ale je možné stretnúť sa aj so zákazom obchodovania s diamantmi ukoristenými v občianskych vojnách,³¹ ktoré slúžili na samofinancovanie vnútroštátnych ozbrojených konfliktov. Smart sanctions nie sú novým druhom sankcií. Sú zavedené podľa článku 41 Charty OSN a sú „iba“ novou generáciou nevojenských sankcií.

Prax Bezpečnostnej rady vo väčšine prípadov ukazuje, že až zlyhanie týchto sankčných opatrení má za následok uplatnenie závažnejšej formy donútenia, nie je to však pravidlom. Aj napriek uvedenému modelu by preto bolo chybou domnievať sa, že Bezpečnostná rada má povinnosť najprv aplikovať sankcie nevojenskej povahy, a až následne ozbrojenú silu. Neexistuje teda žiadna postupnosť alebo subsidiarita medzi článkami 41 a 42 Charty OSN.³² Ak totiž Bezpečnostná rada rozhodne, môže sa automaticky uplatniť vojenské donútenie. Príkladom takejto situácie bola vojna na kórejskom polostrove v rokoch 1950 – 1953, kedy Bezpečnostná rada rozhodla o okamžitom nasadení vojenských jednotiek bez toho, aby najprv uplatnila akúkoľvek formu obchodných sankcií. Medzi príklady, kedy k použitiu ozbrojenej sily došlo až po následnom zavedení sankcií obchodnej povahy, patria vojna v Perzskom zálive v roku 1991, ozbrojené zásahy do občianskych vojen v bývalej Juhoslávii (1992 – 1995), Somálsku (1992 – 1995) a Rwande (1994), a doteraz posledným príkladom takéhoto zásahu sa stali Líbya (2011) a Mali (2012).

³⁰ Bližšie pozri napríklad *Resolution No. 1970 (2011)* [Imposes an Arms Embargo, a Travel Ban and an Assets Freeze in Connection with the Situation in the Libyan Arab Jamahiriya] [2011-02-26]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1970 (2011); a *Resolution No. 1973 (2011)* [on the Situation in the Libyan Arab Jamahiriya] [2011-03-17]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1973 (2011) – obe rezolúcie sa týkajú Líbye.

³¹ Sú to tzv. krvavé diamanty. Bližšie pozri *Resolution No. 1306 (2000)* [on the Situation in Sierra Leone] [2000-07-05]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1306 (2000).

³² Jasne vyplýva z anglického originálu *Charly Organizácie Spojených národov*, kde sa píše: „Should the Security Council consider that measures provided for in Article 41 would be inadequate or have proved to be inadequate...“.

Sankcie vojenskej povahy, ako už aj z vyššie uvedeného výkladu vyplýva, predstavujú vážnejšiu formu donútenia, ako obyčajné nevojenské sankcie. V súvislosti s výkladom o vojenských sankciách je potrebné uviesť, že pôvodne existovala medzi článkami 42 a 43 Charty OSN priama súvislosť. Podľa uvedených článkov mali totiž členovia OSN povinnosť uzavrieť s Bezpečnostnou radou špeciálne dohody, na základe ktorých jej mali poskytnúť svoje vojská pre účely donútenia. V praxi však doteraz nedošlo k uzavretiu ani jedinej takejto dohody, čím sa systém kolektívnej bezpečnosti ocitol v nebezpečnej situácii, že nebude vedieť reagovať. V praxi však Bezpečnostná rada obišla túto prekážku nižšie uvedenými riešeniami:

- ✚ Splnomocnenie jedného štátu – je relatívne zriedkavým javom. V praxi napríklad Bezpečnostná rada splnomocnila Veľkú Britániu, aby potlačila povstanie vo svojej kolónii Južná Rodézia, v ktorej rasistický menšinový režim protiprávne vyhlásil samostatnosť.³³ Francúzsko bolo splnomocnené, aby v roku 1994 zakročilo a zastavilo genocídu v Rwande (operácia Turquoise).³⁴
- ✚ Splnomocnenie ad hoc skupiny štátov – používa sa častejšie. Donútenie vykonáva tzv. koalícia ochotných, v ktorej štáty konajú len v rámci voľného združenia, a nie v rámci nejakej organizácie. Príkladom je oslobodenie Kuvajtu v roku 1991. Operáciu Púštna búrka vykonala koalícia na čele s USA.
- ✚ Zmena mandátu mierovej misie – v minulosti pristúpila Bezpečnostná rada ku zmene mandátu z mierovej misie (peacekeeping) na donucovaciu akciu, alebo súbežne s rozmiestnením mierovej misie začala vykonávať aj donútenie. Takýmto nešťastným riešením sa však misia stala treťou stranou konfliktu a zlyhala (napríklad UNPROFOR, UNOSOM II). Druhou možnosťou je rozmiestnenie misie na vynútenie mieru (peace enforcement), ktorá má dostatočné prostriedky aj mandát usposobený na vykonávanie donútenia. Spravidla takéto misie pomáhajú miestnej vláde v obnovení jej autority a pri potláčaní povstaleckých hnutí (napríklad misia MONUSCO).
- ✚ Použitie regionálnych organizácií – je to vykonávanie donútenia so splnomocnením Bezpečnostnej rady a na základe kapitoly VIII Charty OSN. Bezpečnostná rada deleguje na regionálnu organizáciu výkon

³³ *Resolution No. 217 (1965)* [on the Situation in Southern Rhodesia] [1965-11-20]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/217 (1965).

³⁴ *Resolution No. 929 (1994)* [UN Assistance Mission for Rwanda] [1994-06-22]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/929 (1994).

donucovacích opatrení, ale ponecháva si nad ňou kontrolu. Regionálna organizácia môže vojenskú silu nasadiť iba v tom prípade, ak o tom rozhodne Bezpečnostná rada, ale nie autonómne. V podstate nedávnym príkladom je operácia NATO Unified Protector, ktorou sa vynucovala bezletová zóna nad Líbyou zavedená rezolúciou S/RES/1973 (2011).

Z vyššie uvedeného je teda vidno, že článok 42 žije vlastným životom a systém kolektívnej bezpečnosti nepotrebuje pre svoje fungovanie špeciálne dohody.³⁵ Vo všetkých uvedených prípadoch však môže dôjsť k takému zásahu, len ak o tom panuje medzi stálymi členmi Bezpečnostnej rady konsenzus. V opačnom prípade by totiž rezolúciu nebolo možné prijať, nakoľko by bol návrh vystavený hrozbe vetovania zo strany ktoréhokoľvek stáleho člena.

Ak Bezpečnostná rada dáva svoj súhlas na donucovacie opatrenia s použitím sily, v rezolúcii uvádza, že splnomocňuje na vykonanie všetkých nevyhnutných opatrení (all necessary means). Hoci sa sankcie vo väčšine prípadov uplatňujú proti štátom, bolo by chybou domnievať sa, že sú výlučným sankcionovaným subjektom. Uvedenú zmenu si vynútil dynamický vývoj v medzinárodnej politike, keď predovšetkým v poslednej dobe vyvstali také nové situácie, ktoré nevyhnutne viedli k ohrozeniu medzinárodného mieru a bezpečnosti. Tomu sa veľmi pružne prispôbila aj Bezpečnostná rada a v súčasnosti už môžeme byť svedkami toho, že medzi entity, na ktoré dopadajú sankčné opatrenia, patria teroristické organizácie (Al-Qaida),³⁶ politické strany (PDK v Kambodži),³⁷ povstalecké hnutia (UNITA),³⁸ právnické osoby³⁹ (banky, štátne ropné spoločnos-

---

³⁵ Bližšie pozri FRANCK, Th. M. *Recourse to Force: State Action against Threats and Armed Attacks*. 1st ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2009, s. 24-27. ISBN 978-0-521-10420-3.

³⁶ *Resolution No. 1989 (2011)* [on Expansion of the Mandate of the Ombudsperson Established by the Resolution 1267 (1999) and the Establishment of a New Al-Qaida Sanctions List] [2011-06-17]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1989 (2011).

³⁷ *Resolution No. 792 (1992)* [Cambodia] [1992-11-30]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/792 (1992).

³⁸ *Resolution No. 864 (1993)* [Angola] [1993-09-15]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/864 (1993).

³⁹ *Resolution No. 1973 (2011)* [on the Situation in the Libyan Arab Jamahiriya] [2011-03-17]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1973 (2011).

ti), alebo dokonca jednotlivci, ktorí nemajú priamy dopad na politiku štátu (iránski jadroví vedci).⁴⁰

Vždy, keď Bezpečnostná rada po prvýkrát zavedie voči určitej entite sankcie, zriaďuje spolu s tým aj sankčný výbor, ktorý vo väčšine prípadov dostane svoj názov podľa čísla rezolúcie, ktorou bola prijatá daná sankcia. Rovnako sankčný výbor zaniká v okamihu, keď sú sankcie zrušené. Z toho vyplýva, že sankčné výbory nie sú trvalými orgánmi, hoci môžu fungovať aj niekoľko rokov. Sú pomocným orgánom Bezpečnostnej rady a nepochybne patria medzi najčastejšie zriaďované orgány. Skladajú sa zo všetkých členov Bezpečnostnej rady a býva pravidlom, že im predsedá nestály člen. Nestály člen (členovia) zastávajú aj post podpredsedu. Predsedu aj podpredsedov výborov si zo svojho kruhu volia všetci členovia Bezpečnostnej rady. Sankčné výbory sa schádzajú na neverejných zasadnutiach a rozhodnutia prijímajú na základe konsenzu (ergo jednomyselnosti), čo znamená, že každý člen (aj nestály) má možnosť postaviť sa proti návrhu.⁴¹

Hlavnou úlohou výboru je dohliadať na výkon sankčných opatrení zo strany štátov, čo robí na základe hodnotenia správ, ktoré mu štáty predkladajú, a v prípade potreby môže od nich žiadať aj ďalšie informácie. Rokuje aj o informáciách týkajúcich sa údajných porušení sankčného režimu a môže Bezpečnostnej rade navrhovať opatrenia na zvýšenie efektivity zavedených sankcií. Vo vybraných prípadoch môže povoliť činnosti, ktoré by inak boli porušením sankčného režimu, napríklad povoliť prelety alebo dovoz určitého tovaru do donucovaného štátu z humanitárnych dôvodov. Z dôvodov väčšej transparentnosti organizuje po každom stretnutí výboru jeho predseda brífing pre členov OSN.⁴²

Slovenská republika ako nestály člen Bezpečnostnej rady

Slovenská republika bola po prvýkrát od svojho vzniku nestálym členom Bezpečnostnej rady OSN v rokoch 2006 – 2007 a predsedala jej vo februári 2007. Pred vznikom dvoch samostatných republík bolo nestálym čle-

---

⁴⁰ *Resolution No. 1803 (2008)* [on Further Measures against Iran in Connection with Its Development of Sensitive Technologies in Support of Its Nuclear and Missile Programmes] [2008-03-03]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1803 (2008).

⁴¹ LUCK, E. C. *UN Security Council: Practice and Promise*. 1st ed. Abingdon: Routledge, 2006, s. 17. ISBN 978-0-415-35531-5.

⁴² Bližšie pozri BAILEY, S. D. a S. DAWES. *The Procedure of the UN Security Council*. 3rd ed. Oxford: Clarendon Press, 1998, s. 365-366. ISBN 0-19-828073-4.

nom Československo v rokoch 1964, 1978 a 1979. Ako samostatný štát zastupoval Slovenskú republiku v Bezpečnostnej rade OSN veľvyslanec Peter Burian. Za nestáleho člena bola naša krajina zvolená na 60. zasadnutí Valného zhromaždenia OSN v roku 2005, pričom získala podporu 185 štátov zo 191.⁴³ Na tento post bola jediným kandidátom z tzv. východoeurópskej regionálnej skupiny a nahradila v nej Rumunsko. V postavení člena bola od 1. januára 2006 do 31. decembra 2007.

Slovenská republika vstupovala do funkcie nestáleho člena Bezpečnostnej rady OSN s určitými prioritami, ktoré chcela riešiť alebo v ktorých mohla ponúknuť expertné znalosti. Ako z oficiálnych vládnych dokumentov vyplýva, chcela upriamiť pozornosť Bezpečnostnej rady popri „tradičných“ problémoch medzinárodnej bezpečnosti, ako sú terorizmus alebo šírenie zbraní hromadného ničenia, na rovnako dôležité regionálne otázky, ktoré sa stali slovenskou prioritou, menovite západný Balkán, východná Európa, Cyprus a Blízky východ.⁴⁴ Omnoho dôležitejšou ako tieto oblasti sa stala prierezová priorita, ktorá bola nosnou témou slovenského predsedníctva v Bezpečnostnej rade, a preto ju bližšie predstavíme.

Každý predsedajúci štát môže v Bezpečnostnej rade predložiť vlastnú tému alebo otázku dotýkajúcu sa medzinárodnej politiky, na ktorú chce upriamiť pozornosť medzinárodného spoločenstva, predovšetkým však samotnej Bezpečnostnej rady. Slovenská republika predostrela ako prierezovú prioritu potrebu flexibilnej reakcie na meniace sa bezpečnostné prostredie a aktuálne bezpečnostné hrozby, a v rámci postkonfliktnej obnovy upriamila pozornosť na tému reformy bezpečnostného sektora – problému, ktorý bol dovtedy na okraji záujmu Bezpečnostnej rady.

Bezpečnostný sektor by sme mohli vymedziť ako priestor alebo imaginárnu množinu, v ktorej sa nachádzajú aktéri alebo subjekty zaručujúce bezpečnosť vlastného štátu. V praxi preto pôjde hlavne o políciu, armádu

---

⁴³ OSN – Základné informácie. In: *Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky* [online]. 2015 [cit. 2015-05-05]. Dostupné na: https://www.mzv.sk/servlet/newyorkosn?MT=/App/WCM/ZU/NewYorkOSN/main.nsf/vw_ByID/ID_621F5291AE4A5FD4C125715B004FFE51_SK&TG=BlankMaster&URL=/App/WCM/ZU/NewYorkOSN/main.nsf/vw_ByID/ID_A50D09CD04575DEFC12570DE003C17F3_SK&openDocument=Y&LANG=SK&HM=25-Prehľad&OB=0.

⁴⁴ Bližšie pozri *Základný rámec pre pôsobenie Slovenskej republiky v Bezpečnostnej rade OSN v rokoch 2006 – 2007* [online]. 2015, s. 2-3 [cit. 2015-05-05]. Dostupné na: [https://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_E56BB8B6879B21D2C12576480042B54A_SK/\\$File/Z%3%A1kladn%C3%BD%20r%C3%A1mec%20pre%20p%C3%B4sobenie%20Slovenskej%20republiky%20v%20Bezpe%C4%8D%E2%80%A6.pdf](https://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_E56BB8B6879B21D2C12576480042B54A_SK/$File/Z%3%A1kladn%C3%BD%20r%C3%A1mec%20pre%20p%C3%B4sobenie%20Slovenskej%20republiky%20v%20Bezpe%C4%8D%E2%80%A6.pdf).

a tajné služby. Ich hlavnou úlohou je eliminovať hrozby pre bezpečnosť štátu. Reforma bezpečnostného sektora sa dotýka v prvom rade štátov, ktoré sú v procese prestavby (napríklad z autoritárskeho režimu na demokraciu) alebo ktoré sa nachádzajú v situácii po ozbrojenom konflikte. Hlavnou úlohou reformy je zaviesť nad spomenutými silovými zložkami takú formu spoločenskej kontroly, ktorá zaručí, že sa z nich stane stabilný a spoľahlivý pilier bezpečnosti štátu, teda, že sa títo aktéri nevzbúria proti legitímnej vláde krajiny a neprevezmú od nej moc do vlastných rúk. To by totiž v konečnom dôsledku mohlo vyvolať opätovný návrat daného štátu ku ozbrojenému konfliktu (predovšetkým vnútroštátnej povahy) a zastaviť proces demokratizácie.⁴⁵

Potrebu reformy bezpečnostného sektora akcentovala na podnet Slovenskej republiky aj Bezpečnostná rada v predsedníckom vyhlásení S/PRST/2007/3. Zdôraznila v ňom, že reforma bezpečnostného sektora je dôležitá pre upevnenie mieru a stability, zníženie chudoby, presadzovanie vlády práva (rule of law) a systému dobrej vlády, a v konečnom dôsledku pôsobí preventívne, nakoľko zabraňuje opätovnému „upadnutiu“ štátu do vojnového konfliktu. Zároveň podčiarkla, že je vecou každého dotknutého štátu, aby sám určil svoje národné prístupy a priority k reforme vlastného bezpečnostného sektora. Úlohou OSN je predovšetkým pomáhať týmto krajinám v reformách, pričom Bezpečnostná rada zvýzdvihla úlohu regionálnych, miestnych a medzivládnych organizácií, vrátane finančných inštitúcií a mimovládnych organizácií v tomto procese. Bezpečnostná rada zároveň ocenila tiež úlohu peacekeepingových operácií OSN a Komisie OSN pre budovanie mieru (Peacebuilding Commission) vo vypracovávaní a koordinovaní reformných programov. Reformný proces je spojený s ďalšími dôležitými faktormi stability a obnovy, ako sú tranzitívna spravodlivosť, odzbrojenie, demobilizácia, repatriácia, reintegrácia a rehabilitácia bývalých komitantov, kontrola obchodovania so zbraňami, ale aj otázky rodovej rovnosti či detí v ozbrojených konfliktoch a ľudských práv.

Počas výkonu predsedníckej funkcie Slovenskou republikou prijala Bezpečnostná rada aj štyri rezolúcie:

- ✚ S/RES/1742 (2007) – rezolúcia sa týkala situácie v Demokratickej republike Kongo a bola prijatá na základe kapitoly VII Charty OSN.

---

⁴⁵ Bližšie pozri SAMSON, I. a M. KORBA. *Reforma bezpečnostného sektora: Skúsenosti Slovenskej republiky*. 1. vyd. Bratislava: Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, 2006, s. 4-5. ISBN neuvedené.

Bezpečnostná rada sa v nej prihlásila k snahe napomôcť budovaniu mieru a stability v krajine a prispieť k politickému dialógu medzi jednotlivými predstaviteľmi Konga. Zároveň rozhodla aj o predĺžení mandátu mierovej misie OSN MONUC, ktorá pôsobí v krajine (od 1. júla 2010 bola nahradená misiou MONUSCO, ktorá je momentálne jedinou misiou OSN na vynútenie mieru (peace enforcement), čo znamená, že nemá preventívnu, ale donucovaciu úlohu a pomáha centrálnej vláde obnoviť svoje právomoci v oblastiach obsadených povstalcami).⁴⁶

✚ S/RES/1743 (2007) – touto rezolúciou, tiež prijatou na základe kapitoly VII Charty OSN, reagovala Bezpečnostná rada na situáciu na ostrove Haiti. Ocenila prebiehajúci proces národného uzmierenia, stabilizácie a obnovy, konania slobodných volieb, ako aj úlohu, ktorú v tomto procese zohrala misia OSN MINUSTAH v súčinnosti s Organizáciou amerických štátov a organizáciou CARICOM. Bezpečnostná rada predmetnou rezolúciou predĺžila mandát misie MINUSTAH na ostrove a vyzvala ju na pokračovanie v uvedenom procese aj prostredníctvom poskytnutia dobrých služieb a pomoci národným orgánom pri plnení ich úloh. Úlohou misie MINUSTAH podľa pôvodnej rezolúcie (taktiež prijatej na základe kapitoly VII Charty OSN), ktorou bola zriadená, bolo:⁴⁷

- ✚ vytvoriť bezpečné prostredie pre pokračujúci politický proces;
- ✚ pomáhať vláde Haiti v procese vytvárania národnej polície;
- ✚ pomáhať tejto polícii v demobilizácii a reintegrácii bývalých kombatanov;
- ✚ pomáhať pri nastolení a udržaní vlády práva (rule of law);
- ✚ ochraňovať vybavenie a príslušníkov misie;
- ✚ ochraňovať civilistov pred násilnosťami;
- ✚ pomáhať v politickom procese smerujúcom k vytvoreniu stabilných vládnych štruktúr;
- ✚ pomáhať dočasnej vláde v národnom dialógu;
- ✚ pomáhať vláde pri zorganizovaní slobodných volieb;

---

⁴⁶ *Resolution No. 1742 (2007)* [Democratic Republic of the Congo] [2007-02-15]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1742 (2007).

⁴⁷ *Resolution No. 1743 (2007)* [on Extension of the Mandate UN Stabilization Mission in Haiti (MINUSTAH)] [2007-02-15]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1743 (2007); a *Resolution No. 1542 (2004)* [on Establishment of the UN Stabilization Mission in Haiti (MINUSTAH)] [2004-04-30]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1542 (2004).

- ✚ pomáhať dočasnej vláde Haiti pri obnovovaní svojich právomocí na celom ostrove;
  - ✚ pomáhať pri presadzovaní a ochrane ľudských práv;
  - ✚ monitorovať situáciu ohľadne dodržiavania ľudských práv a podávať o tom správy.
- ✚ S/RES/1744 (2007) – v tejto rezolúcii, prijatej na základe kapitoly VII Charty OSN, Bezpečnostná rada ocenila aktivity Africkej únie a Ligy arabských štátov zamerané na budovanie mieru, stability a národného uzmierenia v Somálsku. Zároveň v ňom odsúhlasila zriadenie novej, tzv. hybridnej misie AMISOM, ktorá je spoločnou misiou OSN a Africkej únie. Rezolúcia obsahuje aj výpočet jej úloh:⁴⁸
- a) podporovať dialóg a uzmierenie v Somálsku;
  - b) chrániť prechodné federálne inštitúcie (Transitional Federal Institutions) a pomáhať im vo výkone ich vládnych funkcií;
  - c) spolupodieľať sa na implementácii Národného bezpečnostného a stabilizačného plánu (National Security and Stabilization Plan);
  - d) prispievať k vytvoreniu bezpečných podmienok pre poskytnutie humanitárnej pomoci;
  - e) chrániť vlastné jednotky a zariadenia misie a zabezpečovať slobodu pohybu členov misie.
- ✚ S/RES/1745 (2007) – touto rezolúciou reagovala Bezpečnostná rada na situáciu vo Východnom Timore, pričom v období tesne pred prezidentskými a parlamentnými voľbami predĺžila mandát misie UNMIT a rozhodla o navýšení jej policajných zložiek, ktorých úlohou bolo podporiť možnosti vymožitelnosti práva. Bezpečnostná rada prijala uvedenú rezolúciu bez toho, aby sa v nej odvolala na ktorýkoľvek článok Charty OSN. Vyzvala všetky strany na ostrove, aby zaujali nenásilný postoj a prispeli tak k zjednocujúcemu efektu nadchádzajúcich volieb. Zároveň vyzvala aj politických predstaviteľov ostrova na spoluprácu v záujme pokojnejšej a prosperujúcej budúcnosti.⁴⁹

Toto bol zoznam rezolúcií prijatých počas predsedníctva Slovenskej republiky a teraz sa vrátíme späť k základným otázkam jej fungovania ako predsedu Bezpečnostnej rady OSN. Dočasný rokovací poriadok, ako

---

⁴⁸ *Resolution No. 1744 (2007)* [on Situation in Somalia] [2007-02-20]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1744 (2007).

⁴⁹ *Resolution No. 1745 (2007)* [on Extension of the Mandate and Increase in the Strength of the UN Integrated Mission in Timor-Leste (UNMIT)] [2007-02-22]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1745 (2007).

základný procesný predpis, stanovuje, že pokiaľ Bezpečnostnej rade predsedá krajina, ktorej sa týka spor práve prejednávaný Bezpečnostnou radou, funkciu predsedu bude počas tohto rokovania vykonávať iný člen, ktorý nasleduje po predmetnej krajine podľa anglického abecedného poriadku.⁵⁰ Nakoľko však Slovenská republika nebola v čase svojho predsedníctva, ani v čase celkového členstva v Bezpečnostnej rade stranou v žiadnom konflikte, k takémuto postúpeniu predsedníckej funkcie nebolo potrebné pristúpiť a Slovenská republika ju vykonala bez prerušenia až do konca februára 2007.

Slovenská republika okrem toho, že predsedala samotnej Bezpečnostnej rade, bola predsedom aj v niekoľkých jej pomocných orgánoch, predovšetkým v sankčných výboroch. V tejto oblasti je potrebné spomenúť, že Slovenská republika vstupovala do Bezpečnostnej rady s určitou víziou, od ktorej sa odvíjal aj jej záujem o konkrétne sankčné výbory, v ktorých by mohla najlepšie využiť expertný potenciál a skúsenosti. Z oficiálnych vládnych dokumentov vyplýva, že Slovenská republika mala záujem o sankčný výbor týkajúci sa nešírenia zbraní hromadného ničenia. Okrem toho mala záujem o výbor pre Al-Qaidu a Taliban. Ako potenciálne možné prichádzali do úvahy aj sankčné výbory pre Somálsko, Rwandu, Sierra Leone a Demokratickú republiku Kongo.⁵¹ Nie všetky slovenské očakávania sa v tomto smere naplnili, v zásade je však potrebné zdôrazniť, že sa Slovenská republika stala predsedom alebo podpredsedom vo väčšom počte výborov, než sa podľa oficiálnych vládnych dokumentov očakávalo.

Na prvom mieste je potrebné spomenúť jej predsedníctvo vo Výbore 1540, zriadenom na základe rezolúcie Bezpečnostnej rady rovnakého čísla z roku 2004, ktorý sa zaoberá otázkami boja proti šíreniu (proliferácii) zbraní hromadného ničenia. V tomto prípade sa teda slovenské aspirácie naplnili. Uvedená rezolúcia, prijatá na základe kapitoly VII Charty OSN, označuje šírenie zbraní hromadného ničenia (teda jadrových, biologických a chemických zbraní), ako aj prostriedkov ich dopravovania do cieľa za ohrozujúce medzinárodný mier a bezpečnosť. Rezolúcia ukladá štátom

---

⁵⁰ *Provisional Rules of Procedure of the Security Council* [1982-12-21]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/96/Rev. 7, rule 20.

⁵¹ Bližšie pozri *Základný rámec pre pôsobenie Slovenskej republiky v Bezpečnostnej rade OSN v rokoch 2006 - 2007* [online]. 2015, s. 4 [cit. 2015-05-05]. Dostupné na: [https://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_E56BB8B6879B21D2C12576480042B54A_SK/\\$File/Z%C3%A1kladn%C3%BD%20r%C3%A1mec%20pre%20p%C3%B4sobenie%20Slovenskej%20republiky%20v%20Bezpe%C4%8D%E2%80%A6.pdf](https://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_E56BB8B6879B21D2C12576480042B54A_SK/$File/Z%C3%A1kladn%C3%BD%20r%C3%A1mec%20pre%20p%C3%B4sobenie%20Slovenskej%20republiky%20v%20Bezpe%C4%8D%E2%80%A6.pdf).

povinnosť zabrániť ich šíreniu medzi neštátnymi aktérmi (predovšetkým teroristami), ako aj povinnosť zabrániť takejto proliferácii cestou národnej legislatívy. Úlohou výboru 1540 je dohliadať na implementáciu uvedenej rezolúcie. V súvislosti s predsedníctvom Slovenskej republiky v uvedenom výbore bolo prijaté ešte jedno predsednícke vyhlásenie, v ktorom Bezpečnostná rada vyjadrila odhodlanie napomôcť zvýšenej medzinárodnej spolupráci v oblasti implementácie uvedenej rezolúcie, pričom zdôraznila potrebu jej dodržiavania a ocenila činnosť medzinárodných odborných organizácií v tejto oblasti. Okrem toho vyzdvihla tiež potrebu výmeny skúseností medzi Bezpečnostnou radou a medzinárodnými, regionálnymi a miestnymi organizáciami v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje uvedená rezolúcia.⁵²

Slovenská republika predsedala aj Výboru 1718, zriadenému na základe rezolúcie rovnakého čísla z roku 2006, od októbra rovnakého roku.⁵³ Zavedenie sankcií podľa tejto rezolúcie bolo odpoveďou na predchádzajúci nukleárny test, ktorý vykonala Severná Kórea dňa 9. októbra 2006. Uvedený test bol vyvrcholením krízy okolo severokórejského jadrového programu, ktorý mal byť po predchádzajúcej dohode s USA zmrazený, ale neskôr bol obnovený. KĽDR dokonca odstúpila aj od Zmluvy o nešírení jadrových zbraní (NPT) a odmietla spolupracovať s inšpektormi z Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (IAEA). Zvláštnosťou uvedeného pokusu je, že ho Severná Kórea ohlásila niekoľko dní vopred, pričom o úspešnosti jej podzemného testu blízko čínskych hraníc sa do dnešných dní vedú spory. Nepochybniteľným výsledkom uvedeného kroku však je, že prehĺbil krízu v oblasti. Bezpečnostná rada v predmetnom prípade nebola blokovaná právom veta (ktoré by mohol použiť tradičný spojenec KĽDR, teda Čína), a tak bola schopná prijať rezolúciu 1718 (2006). Prostredníctvom nej bolo zavedených voči Severnej Kórei niekoľko sankcií podľa článku 41 Charty OSN (na ktorý sa Bezpečnostná rada výslovne odvolala):

- ✚ zbrojné embargo (tanky, obrnené transportéry, ťažké delostrelectvo, bojové helikoptéry, bojové lode, bojové strely a ich komponenty);
- ✚ jadrový materiál, vybavenie a zariadenia špecifikované v dokumentoch S/2006/814 a S/2006/815;
- ✚ luxusný tovar;

⁵² *Statement by the President of the Security Council No. 2007/4* [2007-02-23]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/PRST/2007/4.

⁵³ *Note by the President of the Security Council No. 2006/833* [2006-10-20]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/2006/833.

- ✚ všetkým štátom bolo zakázané dovážať z KĽDR zbrojné systémy a jadrovú technológiu;
- ✚ zmrazenie zahraničných účtov všetkých osôb, ktoré majú súvis s obchodovaním s vyššie uvedenými systémami a technológiami;
- ✚ zákaz vycestovania takýchto osôb;
- ✚ všetky štáty boli povinné kontrolovať lodnú dopravu smerujúcu do alebo zo severokórejských prístavov a v prípade potreby vykonať aj inšpekcie v nich.

Uvedené obmedzenia sa netýkali financií a vecí určených pre humanitné potreby.

Úlohy Výboru boli stanovené v predmetnej rezolúcii:

- ✚ zbierať od štátov informácie týkajúce sa dodržiavania sankčného režimu;
- ✚ skúmať a vykonávať prípadné opatrenia v prípade porušovania sankčného režimu;
- ✚ zvažovať a udeľovať výnimky zo sankčného režimu;
- ✚ určiť jednotlivcov a entity, proti ktorým sa mali sankcie zaviesť;
- ✚ vytvoriť odporúčania pre efektívne dodržiavanie sankčného režimu;
- ✚ každých 90 dní informovať Bezpečnostnú radu o svojej činnosti, zisteniach a odporúčaníach.

Vyššie uvedené sankcie boli neskôr rozšírené rezolúciou S/RES/1874 (2009). Ako je vidno, Bezpečnostná rada v tomto prípade pristúpila k efektívnej kombinácii klasických sankcií podľa článku 41 a smart sanctions. Zvláštnosťou uvedenej rezolúcie je aj to, že zoznam sankcionovaných osôb nebol uvedený v prílohe rezolúcie (ako je to v súčasnosti už obvyklé), ale bol určený na základe rozhodnutia sankčného výboru.

Slovenská republika predsedala aj ad hoc Výboru pre revíziu mandátov a Pracovnej skupine pre dokumentáciu a iné procedurálne otázky. Pracovná skupina podáva členom Bezpečnostnej rady návrhy, pripomienky a odporúčania vo veciach dokumentácie a v iných procedurálnych otázkach.⁵⁴ Vytvorením uvedenej Pracovnej skupiny v roku 1993 sa sledoval cieľ sprehľadniť dokumentáciu a procedurálnu činnosť Bezpečnostnej rady a vniesť do nej viac transparentnosti. Pracovná skupina, ho-

---

⁵⁴ Počas slovenského predsedníctva bola vydaná nóta predsedu S/2006/507, ktorá v mnohom sprehľadnila procedurálnu stránku činnosti Bezpečnostnej rady. *Note by the President of the Security Council No. 2006/507* [2006-07-19]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/2006/507.

ci ide o pomocný orgán Bezpečnostnej rady, nie je sankčného, ale skôr poradného a administratívneho charakteru a schádza sa podľa potreby na základe zváženía jej členov.⁵⁵ Predsedníctvo v nej sa vykonáva po dobu jedného roka; Slovensko predsedalo Pracovnej skupine od 18. januára 2007 do 31. decembra 2007.

Okrem uvedených pomocných orgánov, ktorým Slovenská republika predsedala, je pre úplnosť potrebné uviesť, že naša krajina vykonávala od roku 2006 spolu s Ghanou funkciu podpredsedu v sankčnom výbore 751. Uvedený sankčný režim sa týkal Somálska. Rovnako od toho istého roku Slovenská republika spolu s Panamou vykonávali funkciu podpredsedu v sankčnom výbore 1591 pre Sudán, a spolu s Belgickom bola podpredsedom vo výbore 1636, ktorý sa týkal osôb zapletených do vraždy libanonského ex-premiéra Rafíqa Harírího.⁵⁶

Ako je z vyššie uvedeného výpočtu vidno, Slovenská republika sa veľmi aktívne angažovala a svoje dvojročné členstvo v Bezpečnostnej rade plne a efektívne využila na riešenie situácií ohrozujúcich medzinárodný mier a bezpečnosť.

Záver

Pôsobenie Slovenskej republiky v Bezpečnostnej rade OSN ukázalo, že je dôveryhodným partnerom medzinárodného spoločenstva, čoho dôkazom sa stala podpora preukázaná už pri jej voľbe do tohto orgánu. Jej kredit ešte narástol počas a po výkone predsedníckej funkcie. Dôležité je zmieniť sa o prierezovej agende, ktorú Bezpečnostnej rade Slovenská republika predostrela, a tou je už spomenutá reforma bezpečnostného sektora. Je nepochybné, že výkon predsedníckej funkcie, a do určitej miery dokonca aj dvojročné členstvo v Bezpečnostnej rade OSN, je príliš krátka doba na to, aby jediný štát presadil niečo zásadné. Úspech slovenskej diplomacie sa v tomto smere stal unikátom, ktorého význam ešte narastie pri uvedomení si faktu, že stáli členovia majú nepochybne viac príležitostí presadzovať svoju agendu, a v prípade, že sa to nepodarí alebo sa niečo

---

⁵⁵ Všeobecne o Pracovnej skupine pre dokumentáciu a iné procedurálne otázky pozri An Overview. In: *Security Council Informal Working Group on Documentation and Other Procedural Questions* [online]. 2015 [cit. 2015-05-05]. Dostupné na: <http://www.un.org/sc/wgdocs/>.

⁵⁶ Bližšie pozri *Note by the President of the Security Council No. 2006/7* [2006-01-05]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/2006/7 a *Note by the President of the Security Council No. 2007/20* [2007-01-18]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/2007/20.

nestihne, je možné sa k nej vrátiť s odstupom dvoch rokov, kým na stáleho člena opäť príde rad predsedat'. Slovenská republika toto privilégium, podobne, ako väčšina štátov sveta, nemá. Napriek tomu vhodne využila ponúkajúcu sa príležitosť tým, že v Bezpečnostnej rade otvorila debatu, ktorá zaujala aj iné štáty sveta a dialóg pokračoval aj po ukončení predsedníctva i členstva Slovenskej republiky. Ovocie uvedenej snahy je najlepšie vidieť v súčasnosti, teda až s niekoľkoročným odstupom. Nielenže sa vytvoril neformálny klub „priateľov reformy bezpečnostného sektora“, ale Bezpečnostná rada prijala v roku 2014 prelomovú rezolúciu o tejto tematickej oblasti.⁵⁷ Je to prvý prísľub toho, že záujem o predmetnú oblasť bude pokračovať a jeho výsledky sa budú uplatňovať (respektíve sa tak už aj deje) v mnohých štátoch sveta.

Aktívne pôsobenie Slovenskej republiky v medzinárodných vzťahoch ale týmto neskončilo. V roku 2012 skončilo pôsobenie Slovenskej republiky v Hospodárskej a sociálnej rade OSN, v júli 2016 začne predsedníctvo Slovenskej republiky v Rade Európskej únie, a popritom zostáva Slovenská republika aktívna aj v menej viditeľných oblastiach medzinárodných vzťahov, ako sú humanitárna a rozvojová pomoc alebo účasť na mierových misiách OSN. Práve to je oblasť, ktorou sa Slovenská republika zviditeľnila a ktorá dopomohla k jej zvoleniu do Bezpečnostnej rady OSN.

Na záver je potrebné sa zmieniť, čím predložená štúdia nie je. Rozhodne nie je vyčerpávacím traktátom o pôsobení Slovenskej republiky v Bezpečnostnej rade OSN, a ani si nekladie takýto cieľ. Je len jeho stručným predstavením. Pre budúcnosť však môže slúžiť ako vhodný počiatkový bod v ďalšom skúmaní. Nepochybne by bádanie obohatili rozhovory s tými diplomatmi, ktorí predsedníctvo pripravovali alebo ho priamo vykonávali. Želaním autora je, aby historicky prvá a nepochybne úspešné slovenské predsedníctvo v Bezpečnostnej rade neupadlo do zabudnutia. Slovenská republika totiž v mnohých ohľadoch začala proces, ktorý úspešne napreduje aj dnes, čím dokázala, že aj keď jej diplomacia nemá dlhú historickú tradíciu, predsa dokáže významne prispieť k udržaniu medzinárodného mieru a bezpečnosti.

Zoznam bibliografických odkazov

A Decade of American Foreign Policy 1941 – 1949: Declaration by the United Nations, January 1, 1942. In: *Lillian Goldman Law Library*

---

⁵⁷ *Resolution No. 2151 (2014)* [on Security Sector Reform] [2014-04-28]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/2151 (2014).

- [online]. 2015 [cit. 2015-05-05]. Dostupné na: http://avalon.law.yale.edu/20th_century/decade03.asp.
- An Overview. In: *Security Council Informal Working Group on Documentation and Other Procedural Questions* [online]. 2015 [cit. 2015-05-05]. Dostupné na: <http://www.un.org/sc/wgdocs/>.
- Atlantic Charter. In: *Lillian Goldman Law Library* [online]. 2015 [cit. 2015-05-05]. Dostupné na: <http://avalon.law.yale.edu/wwii/atlantic.asp>.
- BAILEY, S. D. a S. DAWS. *The Procedure of the UN Security Council*. 3rd ed. Oxford: Clarendon Press, 1998. 689 s. ISBN 0-19-828073-4.
- Case Concerning Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua v. United States of America)* [1986-06-27]. Judgment of the Court of Justice of the European Union, 1986, General List No. 70.
- Dumbarton Oaks and Yalta. In: *History of the United Nations* [online]. 2015 [cit. 2015-05-05]. Dostupné na: http://www.un.org/en/about/un/history/dumbarton_yalta.shtml.
- FRANCK, Th. M. *Recourse to Force: State Action against Threats and Armed Attacks*. 1st ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. 218 s. ISBN 978-0-521-10420-3.
- Charta Organizácie Spojených národov*.
- IR Paradigms, Approaches and Theories. In: *IR Theory* [online]. 2015-04-03 [cit. 2015-05-05]. Dostupné na: <http://www.irtheory.com/know.htm>.
- LUCK, E. C. *UN Security Council: Practice and Promise*. 1st ed. Abingdon: Routledge, 2006. 186 s. ISBN 978-0-415-35531-5.
- Meeting No. 6810* [Middle East – Syria] [2012-07-19]. Zasadnutie Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/PV.6810.
- Note by the President of the Security Council No. 2006/507* [2006-07-19]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/2006/507.
- Note by the President of the Security Council No. 2006/7* [2006-01-05]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/2006/7.

Note by the President of the Security Council No. 2006/833 [2006-10-20].
Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/2006/833.

Note by the President of the Security Council No. 2007/20 [2007-01-18].
Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/2007/20.

OSN – Základné informácie. In: *Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky* [online]. 2015 [cit. 2015-05-05]. Dostupné na: https://www.mzv.sk/servlet/newyorkosn?MT=/App/WCM/ZU/NewYorkOSN/main.nsf/vw_ByID/ID_621F5291AE4A5FD4C125715B004FFE51_SK&TG=BlankMaster&URL=/App/WCM/ZU/NewYorkOSN/main.nsf/vw_ByID/ID_A50D09CD04575DEF12570DE003C17F3_SK&OpenDocument=Y&LANG=SK&HM=25-Prehľad&OB=0.

Provisional Rules of Procedure of the Security Council [1982-12-21].
Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/96/Rev. 7.

Question of Equitable Representation on the Security Council and the Economic and Social Council No. 1991 (XVIII) [1963-12-17]. United Nations General Assembly, UN Doc. A/RES/1991.

Resolution No. 1306 (2000) [on the Situation in Sierra Leone] [2000-07-05]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1306 (2000).

Resolution No. 1373 (2001) [on Threats to International Peace and Security Caused by Terrorist Acts] [2001-09-28]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1373 (2001).

Resolution No. 1542 (2004) [on Establishment of the UN Stabilization Mission in Haiti (MINUSTAH)] [2004-04-30]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1542 (2004).

Resolution No. 1742 (2007) [Democratic Republic of the Congo] [2007-02-15]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1742 (2007).

Resolution No. 1743 (2007) [on Extension of the Mandate UN Stabilization Mission in Haiti (MINUSTAH)] [2007-02-15]. Rezolúcia Bezpečnost-

nej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1743 (2007).

Resolution No. 1744 (2007) [on Situation in Somalia] [2007-02-20]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1744 (2007).

Resolution No. 1745 (2007) [on Extension of the Mandate and Increase in the Strength of the UN Integrated Mission in Timor-Leste (UNMIT)] [2007-02-22]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1745 (2007).

Resolution No. 1803 (2008) [on Further Measures against Iran in Connection with Its Development of Sensitive Technologies in Support of Its Nuclear and Missile Programmes] [2008-03-03]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1803 (2008).

Resolution No. 1970 (2011) [Imposes an Arms Embargo, a Travel Ban and an Assets Freeze in Connection with the Situation in the Libyan Arab Jamahiriya] [2011-02-26]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1970 (2011).

Resolution No. 1973 (2011) [on the Situation in the Libyan Arab Jamahiriya] [2011-03-17]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1973 (2011).

Resolution No. 1989 (2011) [on Expansion of the Mandate of the Ombudsperson Established by the Resolution 1267 (1999) and the Establishment of a New Al-Qaida Sanctions List] [2011-06-17]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/1989 (2011).

Resolution No. 2151 (2014) [on Security Sector Reform] [2014-04-28]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/2151 (2014).

Resolution No. 217 (1965) [on the Situation in Southern Rhodesia] [1965-11-20]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/217 (1965).

Resolution No. 687 (1991) [Iraq – Kuwait] [1991-04-03]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/687 (1991).

- Resolution No. 748 (1992)* [Libyan Arab Jamahiriya] [1992-03-31]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/748 (1992).
- Resolution No. 792 (1992)* [Cambodia] [1992-11-30]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/792 (1992).
- Resolution No. 82 (1950)* [Complaint of Aggression upon the Republic of Korea] [1950-06-25]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/82 (1950).
- Resolution No. 827 (1993)* [International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia (ICTY)] [1993-05-25]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/827 (1993).
- Resolution No. 83 (1950)* [Complaint of Aggression upon the Republic of Korea] [1950-06-27]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/83 (1950).
- Resolution No. 864 (1993)* [Angola] [1993-09-15]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/864 (1993).
- Resolution No. 929 (1994)* [UN Assistance Mission for Rwanda] [1994-06-22]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/929 (1994).
- Resolution No. 955 (1994)* [on Establishment of an International Tribunal and Adoption of the Statute of the Tribunal] [1994-11-08]. Rezolúcia Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/RES/955 (1994).
- SAMSON, I. a M. KORBA. *Reforma bezpečnostného sektora: Skúsenosti Slovenskej republiky*. 1. vyd. Bratislava: Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, 2006. 45 s. ISBN neuvedené.
- SEIDL-HOHENVELDERN, I. *Mezinárodní právo veřejné*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2006. 417 s. ISBN 80-7357-178-1.
- SCHACHTER, O. The Quasi-Judicial Role of the Security Council and the General Assembly. *American Journal of International Law*. 1964, vol. 58, no. 4, s. 960-965. ISSN 0002-9300.
- Statement by the President of the Security Council No. 2007/4* [2007-02-23]. Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, UN Doc. S/PRST/2007/4.

Základný rámec pre pôsobenie Slovenskej republiky v Bezpečnostnej rade OSN v rokoch 2006 – 2007 [online]. 2015. 26 s. [cit. 2015-05-05]. Dostupné na: [https://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_BylD/ID_E56BB8B6879B21D2C12576480042B54A_SK/\\$File/Z%C3%A1kladn%C3%BD%20r%C3%A1mec%20pre%20p%C3%B4sobenie%20Slovenskej%20republiky%20v%20Bezpe%C4%8D%E2%80%A6.pdf](https://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_BylD/ID_E56BB8B6879B21D2C12576480042B54A_SK/$File/Z%C3%A1kladn%C3%BD%20r%C3%A1mec%20pre%20p%C3%B4sobenie%20Slovenskej%20republiky%20v%20Bezpe%C4%8D%E2%80%A6.pdf).

JUDr. Kristián Blaškovič, PhD.

Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika
kristian.blaskovic@truni.sk